

תורת השלג בשבת II - שיעור 178

I. פנוי השלג שלא הוקרש או שהוקרש לקרקע אי הוי כגבשושית שנטלה וחייב משום בונה אפילו ברשות היחיד

(א) שלג שלא הוקרש עיין במג"א (רמ"ד - סק"ח) דהמנקה זבל מן הרחוב דינו כנטילת גבשושית מן הקרקע וחייב משום בונה והקשה עליו הנשמת אדם (כלל מ - סימן ח) דגבשושית מחובר וזבל תלוש ובסיום דבריו כתב שבתל תלוש והסירו אין בו משום בונה א"כ בטלו להבית שישאר שם תמיד ולכאורה שלג ברחוב הרי עשוי להפנות (עיין טללי שדה "סותר" דף רפ"ח ושו"ת מחזה אליהו ס"ז - ז ושו"ת משנה הלכות ד - מ"ה) ועוד השלג נימס מאליו ואפשר לזה אפילו המג"א מודה

(ב) שלג שהוקרש לרחוב עיין במ"ב (ש"כ - סקל"ז) שהביא דברי המג"א דשבירת הקרח בנהר למימיהם תחתיו אסור כיון דהוא מחובר ואפילו הוא נימס מאליו ויש בו איסור בנין וסתירה אבל הרבה חולקין עליו דס"ל דשם מים עליהן וכן יש מחלוקת אם הקרח מבטל המחיצות שבנהר לענין עירובי העיר האבן העוזר (ש"ס"ג) ושו"ת שב יעקב (י"ז) כתבו דקרח אין מבטל מחיצות הנהר דקרח יש לו כל דיני מים ואינו חיבור מעליא והוא נימס מאליו והט"ז סבר דמבטלו ואין כאן עירוב וכ"כ האגלי טל (מלאכת קו"ר סק"ז) שמחובר לקרקע הוי כקרקע רק משום שבטל אגב קרקע אבל האבני נזר (סימן ס"ג) כתב דהמחבר עצמו כקרקע ולא מטעם ביטול ולפ"ז גם בשלג שנימס יש בו משום גבשושית שנטלה ואפשר לומר דגם להמג"א ולהאבני נזר יש להקל משום בנידן דידן השלג והקרח נימס מאליו בזמן קצר וגם דרך לפנות אחר שנפל משא"כ בנהר (וזבל ברחוב ואין נימס מאליו)

II. אם יש איסור הוצאה בנקיון השלג ברשות הרבים או בכרמלית

(א) יכול להעבירו פחות פחות מד"א וליכא איסור דאורייתא (שבת קנ"ג: שו"ע רס"ו - ז)

(ב) הוה מלאכה שאצל"ג לשיטת רש"י (שבת ז"ג:) דניחא ליה שלא בא לעולם ואפילו לדעת התוספות (ש"ס) לא צריך לעיקר המלאכה

(ג) ואין כאן מעביר ד"א שהרי דרך נקוי השלג הוא שדוחה אותו על הקרקע ממקום למקום ואינו מגביהו ועיין בשבת (ה"ב:) דהגונב כיס בשבת היה מגרר ויוצא פטור ועיין בכתובות (ל"ב:) לימא הגבהה צורך הוצאה ובתוספות (ש"ס) דאין חיוב בלא הגבהה וע"ע בתוספות (שבת ח: ד"ה "לא מחייב") ועיין במשנה הלכות (ד - מ"ה)

(ד) דעת הבה"ג לפי מה שהביאו הר"ן (שבת מ"ב:) דאפילו איסורא דאורייתא התירו במקום שהיזק רבים מצוי משום דסובר דנזק דרבים כסכנת נפשות חשיב לן הלכך קוץ ברה"ר מוליכו פחות פחות מארבע אמות ולא שרינן ארבע אמות כאחת משום דכמה דאפשר לשנויי משנינן אבל רוב הפוסקים חולקים על פסק של הבה"ג מ"מ הוא סניף להיתרא

(ה) ועוד יש סניף להיתרא דרבי אלעזר שהובא בבה"ל (ש"ס"ד - ד"ה "והוא") דהעירוב מועיל להסרת האיסור דאורייתא ע"י נכרי נעשה ספק דרבנן במקום הזיקא דרבים

(ו) ועוד סניף דהחזו"א (ק"ז - ה) והמהרש"ם ס"ל דאין רה"ר לכל הראשונים בעיר גדולה ואפשר שיש לסמוך ע"ז במקום הזיקא דרבים וכ"ש ע"י נכרי

(ז) ועוד יש כלל דג' שבותים בכרמלית מותר לכתחילה גם לישראל (מג"ח ש"ז - ד) וכ"ש ע"י נכרי

(ח) ועוד יש לצרף שיטת הראבי"ה שהביאו הב"י (סימן ש"ז ושו"ע ש"ס - סעיף י) ועיין

במ"ב (ש"ה - סקל"ז) דאם אפשר לעשותו ע"י ישראל כגון ברה"ר דיכול להביאו ע"י מחיצות
בנ"א שריה אמירה לגוי

ט) על ידי עכו"ם ודאי שרי דיכול להתנות עם העכו"ם שלא ינקה השלג יותר מד' אמות
ואם יעשה העכו"ם מעצמו אז אדעתיה דנפשיה קעביד

י) למעשה - משמע מכל הנ"ל דע"י נכרי אפילו ברה"ר אין מקום להחמיר וע"י ישראל
צריך שאילת חכם ועיין בשו"ע (של"ד - כ"ז) לענין גחלת ושו"ע (ש"ח - י"ח) לענין קוץ
ורמ"א (ש"ח - ו) לענין זכוכית

III. צריך לידע מה נקרא היזק לרבים

א) עיין בשו"ת הריב"ש (ת"ח נסוף) דדוקא קוץ וגחלת של מתחת שאינו נראה לרבים
אבל דבר שנראה לרבים לא התירו וכ"כ רבינו חננאל (שנת מ"ג).

ב) עיין במג"א (ש"ח - ל"ז) דהקשה על הריב"ש משפוד של עץ דשרי לטלטלה שלא יזיקו
בו (שו"ע תקי"ח - ג) וגם מגחלת של עץ דמותר לכבות (של"ד - כ"ז) ולכן אפילו אם הקוץ
ניכר חשוב היזק לרבים ועיין בתוספות שבת (ש"ח - ח ד"ה "כתנ") שמתרץ קושית המג"א

1. דשפוד שאני דבבית הוא והילדים הקטנים אינם יודעים להזהר בזה כמו זכוכית שנשברה
(רמ"א ש"ח - ו) אפשר ה"ה קרח ברחוב (דעת עצמי)

2. וגם האפר שנעשה סביב הגחלת מכסה מראה האש שלא ניכר כלל (זה דחוק ד"ע)

ג) עיין בבה"ל (ש"ח - י"ח ד"ה "קץ") שתמה על המג"א משום דשפוד נעשה חד למעלה
והוא כעין קוץ קטן ומתרץ הקושיא מגחלת כמו התו"ש הנ"ל ופסק כהריב"ש

ד) גם הערוך השלחן (סקל"ז) כתב דאין למדין מקוץ לשארי דברים (כגון קרח או שלג
דעת עצמי)

ה) השו"ת תשב"ץ (ח - קל"ז) כתב דלאו דוקא קוץ אלא ה"ה דברים הניראים לעינים כיון
דהוה היזק לרבים מותר לסלקו וראיתו מהא דאמרינן בפרק המניח את הכד (כ"ז:) שאין
דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים ואם ממון אנו מוציאים מפני טענה זו כ"ש שנדחה שבות
של דבריהם וזה כהמג"א

ו) עיין בשו"ת משנה הלכות שכתב שאם חוק המדינה הוא שכל אחד מחויב להסיר השלג
מלפני ביתו יש בזה גדר היזק לרבים וכ"ש בזמן שהשלג מתפטר קצת ואח"כ יקפה ונעשה גליד
ועוד כתב דלדעת המג"א והתשב"ץ ודעימיה דאפילו בעצמו היה מותר כדליכא עכו"ם אם
דוחה ברגליו ולכן פשוט דמותר לכל הפחות ע"י עכו"ם ועוד דאפשר גם הריב"ש מודה שיכול
לסלקו דכיון שנפל בכל הרחוב וההיזק הוא בכל מקום מותר אפילו אם נראה לעיני כל אדם

ז) עיין במ"ב (תקי"ח - סק"כ וצ"ל ש"ס ד"ה "אלה") שכתב להתיר טלטול מוקצה בשכיח הזיקא
אפילו בדליכא רבים

ח) ויש אומרים דדוקא כשנפל בשבת (מג"א ש"ס) אבל דעת הא"ר דאפילו נפל קודם
השבת (הצ"ל ש"ח - י"ח מכריע כהמג"א)

ט) רבים היינו שלשה ואם יש תינוקות המטפחין אף פחות משלשה

י) למעשה - אמר לי רב שלמה זלמן ברוין ז"ל דמותר לפנה השלג על המדרגות ע"י ישראל
במר רק כדי הליכת אדם אחד ולא יותר ורב טוביה גולדשטיין שליט"א אמר לי דקרח
דינו כקוץ ברה"ר או בכרמלית כהמג"א ומצוה לפרסם זה

לכות ההצדקה י"י לרפאל שלימה לרפאל אריס בת אליהו צ"ל בתק"כ אל תחלי ישראל אל